

Ulgi na innowacje

Jak podatnicy wykorzystują potencjał na oszczędności z tytułu ulg B+R, IP Box, na robotyzację, na prototyp i ekspansję?

Edycja II: Wrzesień 2023

Wprowadzenie

Jak zachęcić firmy do innowacyjnego rozwoju?

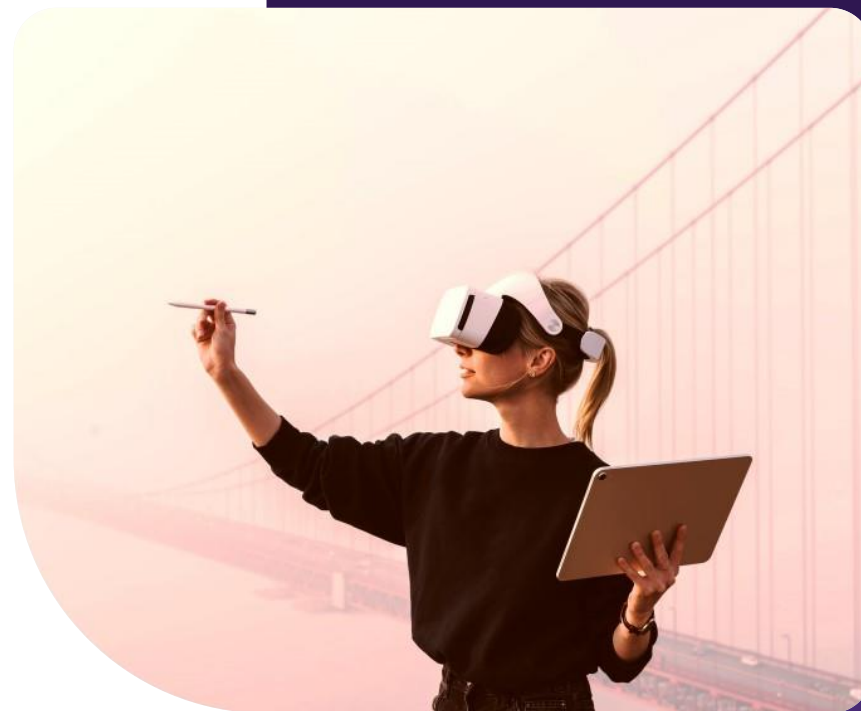
We współczesnym świecie przewagę zdobywają gospodarki, w których przedsiębiorstwa potrafią stworzyć i wdrożyć innowacyjne rozwiązania. Idąc tym tropem także polski ustawodawca wprowadził preferencje podatkowe, które mają wspierać firmy prowadzące prace badawczo-rozwojowe lub szukające możliwości rozwoju poprzez nowe rynki i produkty.

Początkowo podatnicy uzyskali dostęp do ulgi B+R, następnie była to ulga IP Box, a od zeszłego roku możliwe jest korzystanie z ulg na prototyp, robotyzację oraz ekspansję.

Początki zazwyczaj nie są łatwe – pokazała nam to ubiegłoroczna edycja raportu, z której dowiedzieliśmy się, że podatnicy nieufnie podchodzili do ulgi badawczo-rozwojowej, czy IP Box w pierwszych latach ich obowiązywania. Jednak z czasem zyskiwały one na popularności dzięki coraz wyraźniejszym wskazówkom Ministerstwa Finansów i rozbudowanej bazie interpretacyjnej.

Czy taki scenariusz czeka także nowe ulgi na innowacje? Czy podatnicy skorzystali z preferencji podatkowych wprowadzonych Polskim Ładem? A jak podeszli w minionym roku do znanych już ulg B+R oraz IP Box?

Na te pytania odpowiada II edycja naszego raportu „Ulgi na innowacje”.

Zapraszamy do lektury!

Część 1.

Debiut ulg na robotyzację, prototyp i ekspansję

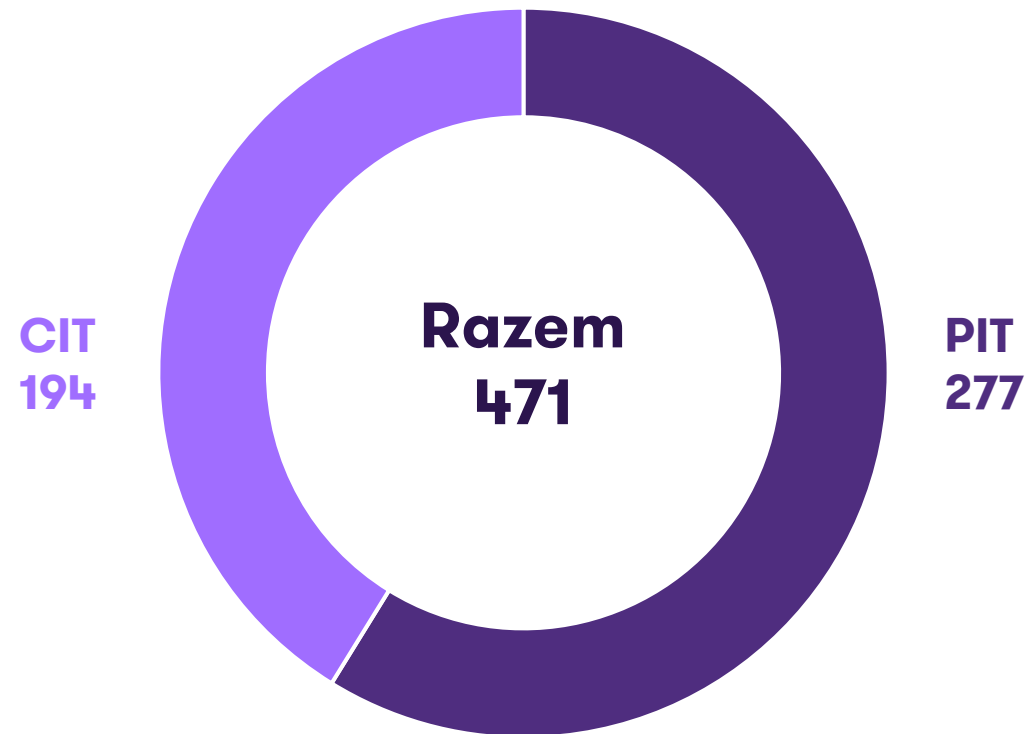
Ulga na ekspansję najchętniej wybierana...

Wśród nowych preferencji podatkowych, dostępnych od 2022 r., największym zainteresowaniem podatników cieszyła się ulga na ekspansję – sięgnęło po nią 471 podmiotów.

Ulga na ekspansję, nazywana także „ulgą prorostową”, jest jedną z najatrakcyjniejszych ulg wprowadzonych w ramach Polskiego Ładu. Potwierdzają to dane przedstawione przez Ministerstwo Finansów - odliczenia z tytułu kosztów uzyskania przychodów poniesionych w celu zwiększenia przychodów ze sprzedaży produktów dokonało 194 podatników CIT oraz 277 podatników PIT, czyli łącznie 471 podmiotów.

Ulga na ekspansję dedykowana jest wszystkim przedsiębiorstwom produkującym własne produkty i ponoszącym wydatki na zwiększenie przychodów ze swojej działalności. Preferencja umożliwia przedsiębiorcy dwukrotne rozliczenie kosztów poniesionych na zwiększenie sprzedaży produktów – raz poprzez zaliczenie danego wydatku do kosztów uzyskania przychodu oraz drugi raz poprzez pomniejszenie podstawy opodatkowania na etapie składania zeznania rocznego. Aby skorzystać z preferencji należy spełnić określone warunki.

Wykres 1. Liczba podatników podatku PIT i CIT, którzy skorzystali z ulgi na ekspansję w 2022 r.

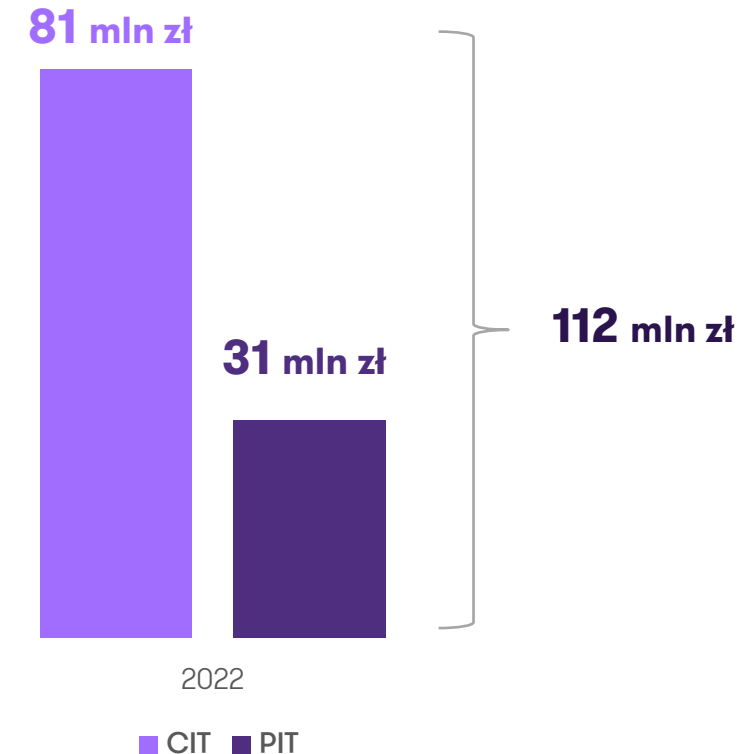
...przyniosła ponad 100 mln zł odliczeń

Podatnicy, którzy w 2022 r. skorzystali z ulgi na ekspansję, odliczyli w sumie 112 mln zł kosztów.

Ulga na ekspansję pozwala na oszczędności podatkowe, sięgające nawet 190 tys. zł rocznie. Odliczenie jest limitowane do wysokości dochodu osiągniętego przez przedsiębiorcę – ale nie może przewyższyć kwoty 1 mln zł w skali roku. Jak pokazują dane Ministerstwa Finansów, to podatnicy CIT dokonali większej kwoty odliczeń – na poziomie 81 mln zł. W przypadku podatników PIT suma odliczeń sięgnęła 31 mln zł.

Ulga na ekspansję co do zasady obejmuje wydatki poniesione na: uczestnictwo w targach, działania promocyjno-informacyjne, dostosowanie opakowań produktów do wymagań kontrahentów, przygotowanie dokumentacji umożliwiającej sprzedaż produktów (m.in. dot. certyfikacji towarów oraz rejestracji znaków towarowych), przygotowanie dokumentacji niezbędnej do przystąpienia do przetargu, a także w celu składania ofert innym podmiotom.

Wykres 2. Kwota odliczeń w ramach ulgi na ekspansję w 2022 r. z podziałem na podatników PIT i CIT

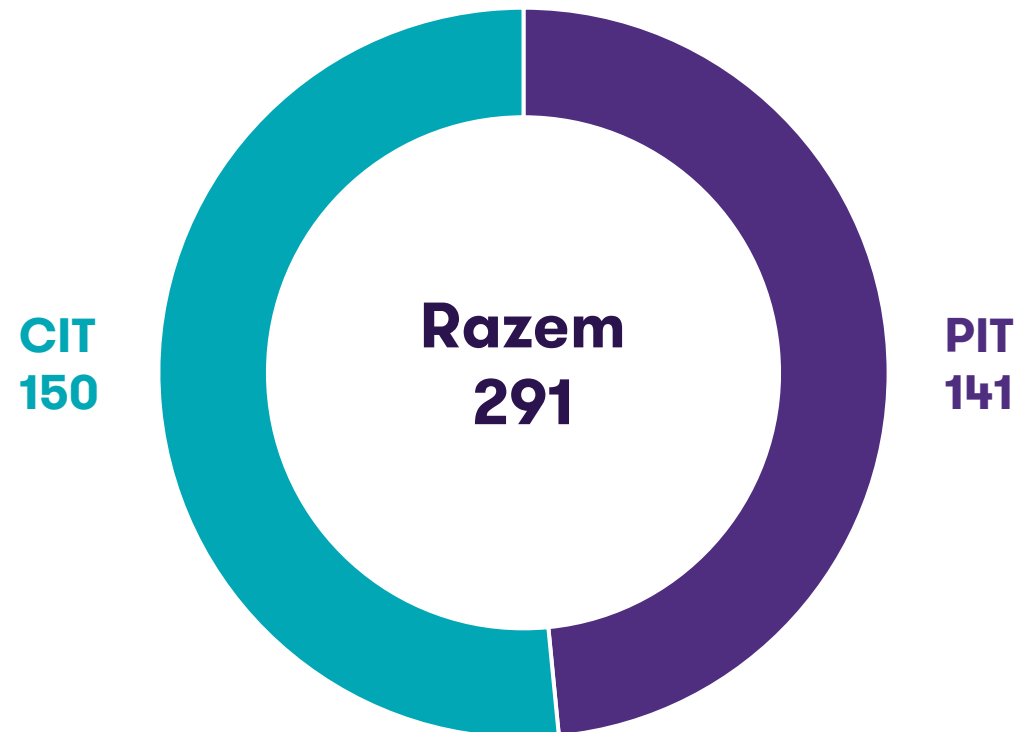
Ulga na robotyzację mniej popularna...

Drugą pod względem popularności wśród nowych ulg na innowacje okazała się ulga na robotyzację – sięgnęło po nią blisko 300 podatników.

Celem ulgi na robotyzację jest wsparcie polskich przedsiębiorców w procesie automatyzacji ich działalności, a tym samym umożliwienie szybszego rozwoju oraz zwiększenie atrakcyjności na rynku polskim i międzynarodowym. Preferencja ma zachęcić podatników do zakupu robotów przemysłowych.

W 2022 r. odliczenia z tytułu kosztów uzyskania przychodów poniesionych na robotyzację dokonało łącznie 291 podatników. Tym razem w grupie tej przeważali w niewielkim stopniu podatnicy CIT – było ich 150. Z ulgi skorzystało też 141 podatników PIT.

Wykres 3. Liczba podatników podatku PIT i CIT, którzy skorzystali z ulgi na robotyzację w 2022 r.

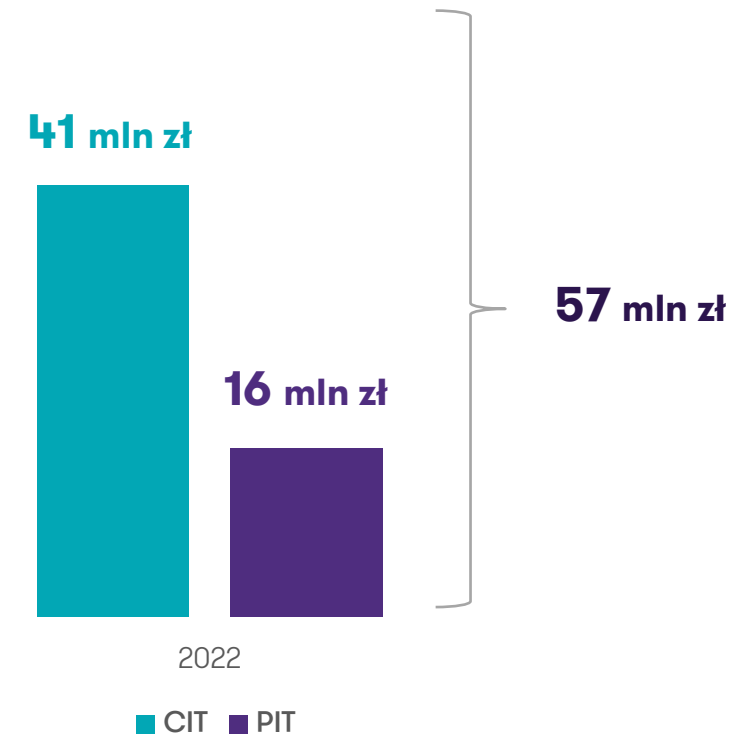
...przyniosła blisko 60 mln zł odliczeń

Podatnicy, którzy w 2022 r. skorzystali z ulgi na robotyzację odliczyli w sumie 57 mln zł kosztów.

Ulga na robotyzację, poza prawem do rozliczenia wydatków jako kosztów uzyskania przychodów poprzez odpisy amortyzacyjne, daje podatnikom możliwość na odliczenie od podstawy opodatkowania kwoty stanowiącej 50% kosztów poniesionych na robotyzację. Z danych Ministerstwa Finansów wynika, że największą kwotę odliczeń zanotowali w minionym roku podatnicy CIT – sięgnęła ona 41 mln zł. W przypadku podatników PIT było to 16 mln zł.

Po pierwszym roku funkcjonowania ulgi widać, że nie skusiła ona zbyt wielu podatników. Naszym zdaniem jest to spowodowane zbyt krótkim czasem funkcjonowania, a co za tym idzie brakiem wystarczającej liczby interpretacji w tym zakresie. Również ograniczenie czasowe (do końca 2026 r.) oraz wysokość odliczenia ulgi może zniechęcać do sięgania po nią. Jeśli limit w odliczeniu ulgi wynosi 50% wydatków poniesionych na robotyzację, to przedstawione na wykresie 57 mln zł oznacza w rzeczywistości 114 mln zł poniesionych na robotyzację. Jeśli ustawodawcy zależy na większym zautomatyzowaniu polskiej gospodarki, limit ulgi na robotyzację powinien zostać zwiększony.

Wykres 4. Kwota odliczeń w ramach ulgi na robotyzację w 2022 r. z podziałem na podatników PIT i CIT

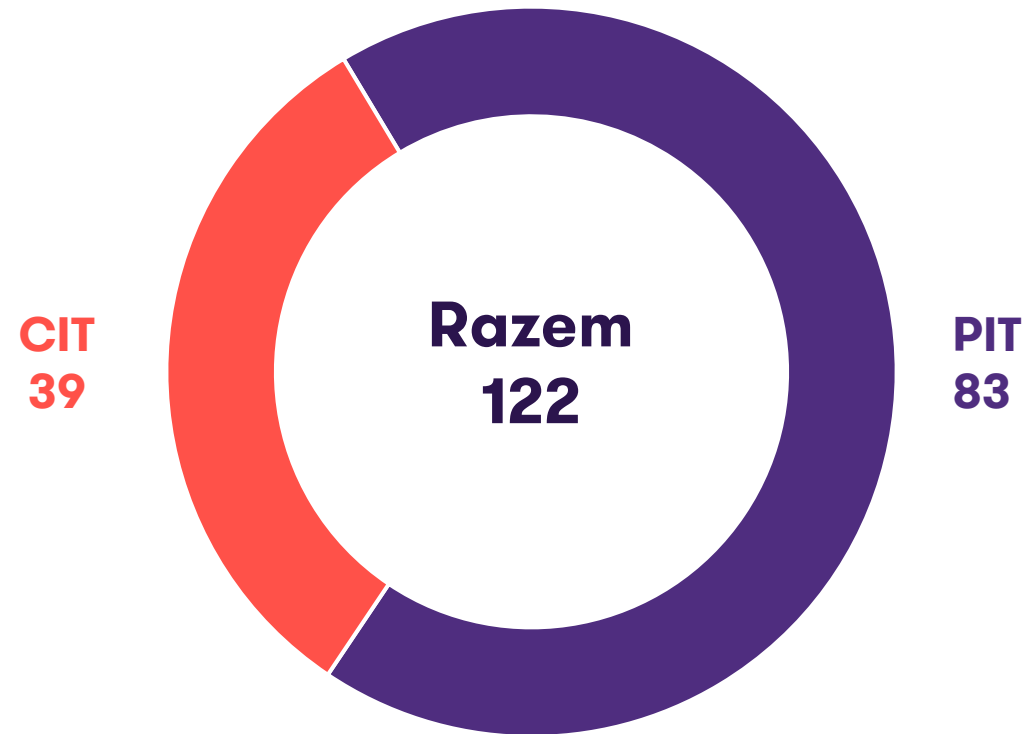
Ulga na prototyp bez sympatii podatników...

Ulga na prototyp okazała się najrzadziej wybieraną wśród nowych preferencji podatkowych. Skorzystały z niej 122 podmioty.

Ulga na prototyp umożliwia tańsze wytworzenie prototypu, a w konsekwencji wdrożenie wynalazku do produkcji. Dane pokazują, że cieszyła się ona najmniejszym zainteresowaniem wśród ulg na innowację wprowadzonych przepisami Polskiego Ładu. Odliczenia z tytułu kosztów produkcji próbnej nowego produktu dokonało jedynie 83 podatników PIT i 39 podatników CIT.

W naszej ocenie, ulga na prototyp zawiera szereg złożonych definicji, które zniechęcają podatników do sięgania po nią. MF nie wydało objaśnień podatkowych w zakresie jej stosowania, także interpretacje indywidualne wydawane przez Dyrektora KIS nie rozwiewają wielu wątpliwości związanych z ulgą. Jednak głównym powodem tak niskiej liczby zainteresowanych jest fakt, iż umożliwia ona odliczenie jedynie 30% wydatków poniesionych na prototypy. Zastosowanie tak niskiego limitu sprawia, że oszczędność podatkowa związana z ulgą może być niewspółmierna do nakładu pracy wymaganego do jej wdrożenia.

Wykres 5. Liczba podatników podatku PIT i CIT, którzy skorzystali z ulgi na prototyp w 2022 r.

...odliczenia wyniosły jedynie 19 mln zł

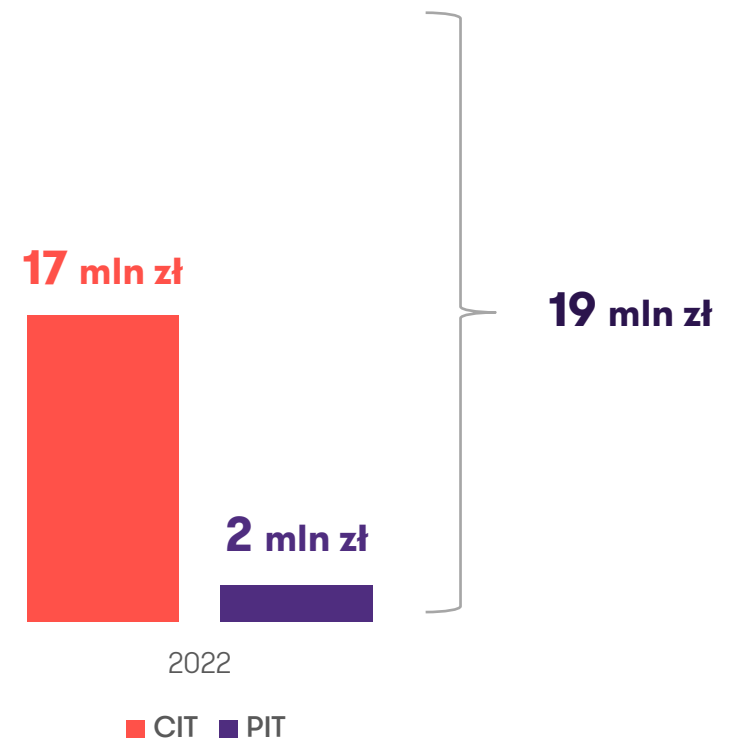
Podatnicy, którzy w 2022 r. skorzystali z ulgi na prototyp odliczyli w sumie 19 mln zł kosztów.

Dzięki uldze na prototyp podatnik poza rozpoznaniami w kosztach podatkowych wydatków poniesionych na środki trwałe, może odliczyć od podstawy opodatkowania 30% tych wydatków. W ramach ulgi można odliczyć także koszty wprowadzenia na rynek nowego produktu.

Jak pokazują statystyki Ministerstwa Finansów, kwota odliczenia z tytułu kosztów produkcji próbnej nowego produktu wyniosła w 2022 r. w przypadku podatników CIT 17 mln zł, a podatników PIT – jedynie 2 mln zł.

W praktyce podatnicy CIT co do zasady ponoszą większe wydatki na produkcję, stąd tak duża dysproporcja pomiędzy podatnikami CIT a PIT. Jeśli chodzi natomiast o samą wysokość odliczeń, to jeszcze raz podkreślamy, że ulga umożliwia odliczenie jedynie 30% wydatków poniesionych na prototyp. Zatem przedstawione na wykresie 19 mln zł to w rzeczywistości jedynie 1/3 wydatków poniesionych przez podatników na prototypy.

Wykres 6. Kwota odliczeń w ramach ulgi na prototyp w 2022 r. z podziałem na podatników PIT i CIT

Część 2.

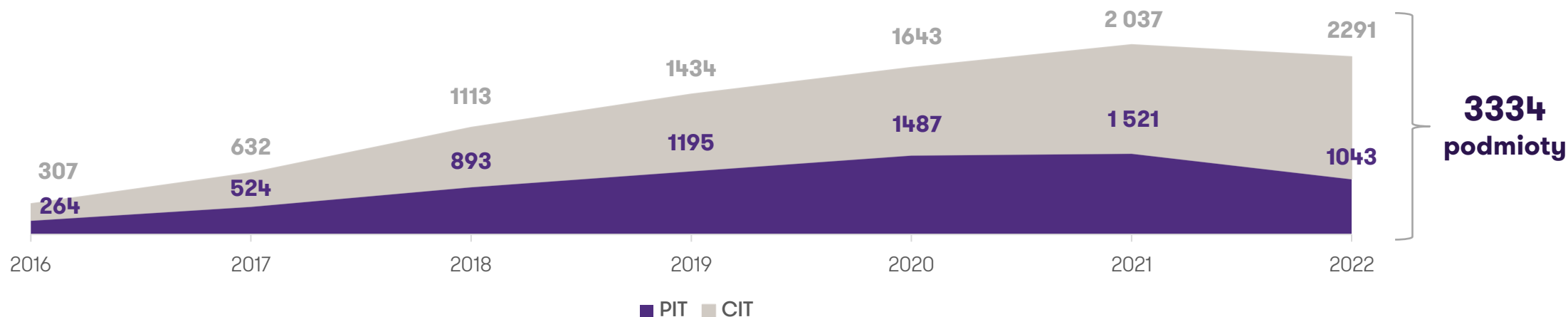
Jak podatnicy korzystali z ulgi B+R i IP Box?

Mniej podatników skorzystało z ulgi B+R...

Po raz pierwszy od 2016 r. spadła liczba podatników, którzy dokonali odliczeń z tytułu ulgi badawczo-rozwojowej. Takich podmiotów w 2022 r. było 3334.

Ulga B+R przysługuje przedsiębiorcom, które wprowadzają do swojej oferty nowe produkty lub pracują nad ulepszeniem dotychczasowych, o ile prowadzą działalność rozwojową. W ubiegłym roku po raz pierwszy od momentu jej wprowadzenia w 2016 r. liczba podatników, którzy dokonali odliczenia z tytułu kosztów kwalifikowanych (B+R) spadła i wyniosła 3334 podmioty wobec 3558 rok wcześniej. Za spadek odpowiedzialni są podatnicy PIT, których liczba zmniejszyła się do 1043 z 1521. Powodem jest przejście wielu podatników na ryczałt, który uniemożliwia stosowanie ulgi B+R. W przypadku podatników CIT zanotowano wzrost do 2291 z 2037 podmiotów.

Wykres 7. Liczba podatników PIT i CIT, którzy dokonali odliczenia od podstawy opodatkowania kosztów poniesionych na działalność badawczo-rozwojową w zeznaniach podatkowych za lata 2016-2022

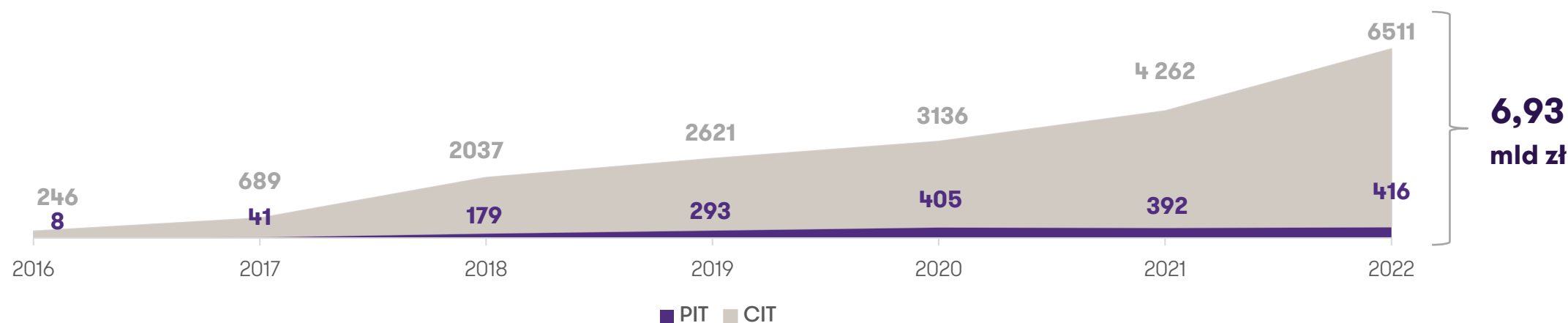

...ale kwota odliczeń wzrosła o połowę

Mimo spadku liczby podmiotów, które skorzystały w ulgi B+R, wyraźnie wzrosła kwota kosztów odliczonych w ramach tej preferencji – wyniosła blisko 7 mld zł.

W ramach ulgi B+R można odzyskać aż do 38% wydatków poniesionych na działalność badawczo-rozwojową. Mimo, że w 2022 r. zanotowaliśmy spadek liczby podmiotów, które skorzystały z tej możliwości to ogólna kwota odliczeń z tytułu kosztów kwalifikowanych wzrosła rok do roku o blisko 50% - do 6,93 mld zł z 4,65 mld zł. Tak wyraźny wzrost spowodowany jest zmianą limitu odliczenia wynagrodzeń pracowników, który od 2022 r. wynosi 200% wobec 100% poprzednio.

Wykres 8. Ogólna wartość odliczonych od podstawy opodatkowania kosztów poniesionych na działalność badawczo-rozwojową dokonana przez podatników PIT i CIT w latach 2016-2022 (w mln zł)

Źródło: Ministerstwo Finansów – dane do 2021 r. pochodzą z I edycji raportu, dane za 2022 r. podane przez MF na dzień 29.08.2023

Wynagrodzenia najczęściej odliczonym kosztem B+R

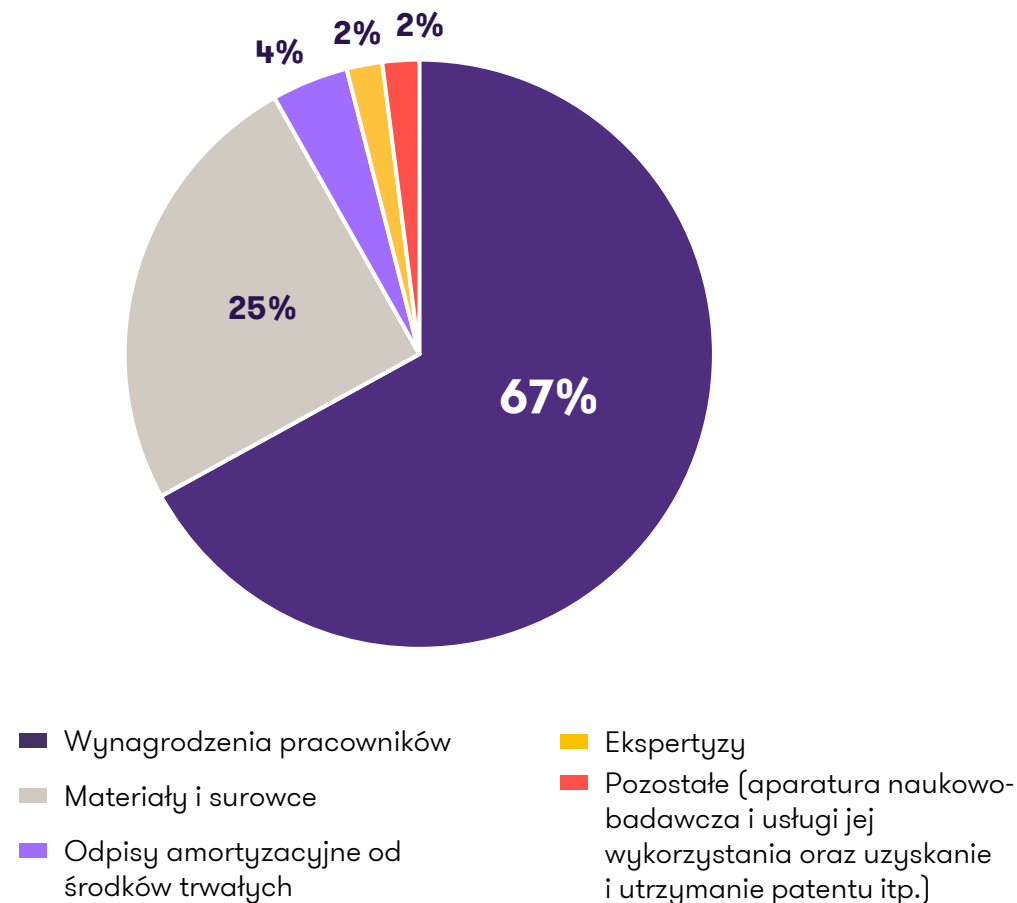
Wśród kosztów uzyskania przychodów poniesionych na działalność badawczo-rozwojową podatnicy najczęściej odliczali wynagrodzenia pracowników.

Z podziału kosztów kwalifikowanych za 2021 r.* przygotowanego przez Ministerstwo Finansów wynika, że wynagrodzenia stanowiły blisko 70% wszystkich odliczonych kosztów B+R. Na drugim miejscu w zestawieniu znalazły się z kolei materiały i surowce – stanowiły ¼ odliczonych w tym czasie kosztów. W dalszej kolejności były to odpisy amortyzacyjne od środków trwałych – 4%, a następnie ekspertyzy – 2% kosztów. Pozostałe pozycje, takie jak aparatura naukowo-badawcza oraz usługi związane z jej wykorzystaniem, a także uzyskanie i utrzymanie patentu, stanowiły łącznie 2% odliczonych kosztów.

Przedstawiony wyżej podział kosztów prezentuje się podobnie zarówno w przypadku podatników PIT, jak i CIT, a także gdy weźmiemy pod uwagę podmioty posiadające status Centrum Badawczo Rozwojowego (CBR) oraz podmioty, które takiego statusu nie posiadają.

*na dzień publikacji raportu MF nie dysponował danymi za 2022 r.

Wykres 9. Koszty kwalifikowane (B+R) w podziale na rodzaje za 2021 r.

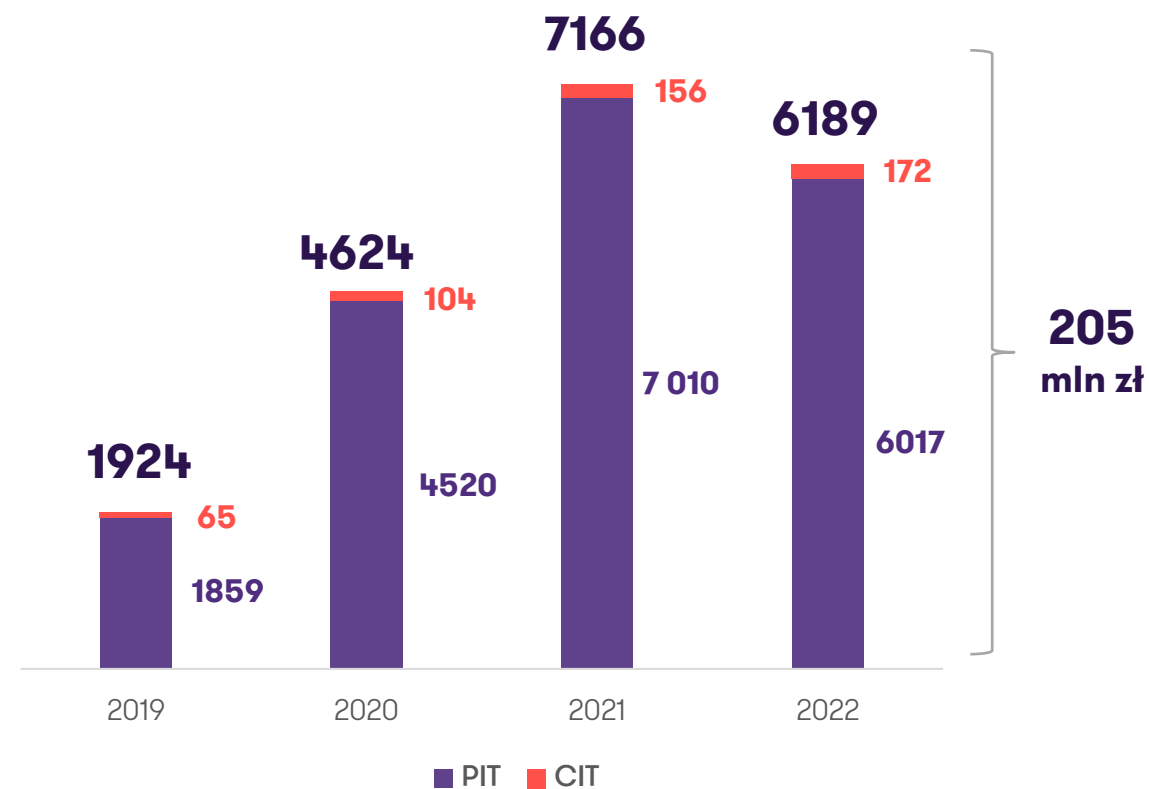
IP Box powieliła trendy ulgi B+R

Podobnie jak w przypadku ulgi B+R, także ulgę IP Box wybrało w 2022 r. mniej podatników, ale kwota podatku z jej tytułu wzrosła.

Ulgą IP Box, wprowadzona w 2019 r., ma zachęcić podatników do wdrażania innowacyjnych rozwiązań do polskiej gospodarki oraz poszukiwania potencjału biznesowego w działalności związanej z prawami własności intelektualnej. Pozwala ona skorzystać z preferencyjnej stawki podatkowej wynoszącej 5%, w odniesieniu do dochodów z kwalifikowanych praw własności intelektualnej.

Dane zgromadzone przez Ministerstwo Finansów pokazują, że w 2022 r. liczba podmiotów, które skorzystały z ulgi spadła do 6189 z 7166 rok wcześniej. Za spadek odpowiadali podatnicy PIT, których było ok. 1 tys. mniej rok do roku. Także w tym przypadku powodem jest przejście wielu podatników na ryczałt, który uniemożliwia stosowanie ulgi IP Box. Wzrost widać z kolei w kwocie podatku od dochodów z kwalifikowanych praw własności intelektualnej, która zwiększyła się do 205 mln zł ze 171 mln zł w 2021 r., z czego w przypadku podatników PIT było to 92 mln zł, a podatników CIT - 113 mln zł.

Wykres 10. Podatek od dochodów z kwalifikowanych praw własności intelektualnej (IP) w zeznaniach podatkowych w latach 2019-2022.

Źródło: Ministerstwo Finansów – dane do 2021 r. pochodzą z I edycji raportu, dane za 2022 r. podane przez MF na dzień 29.08.2023

Zdaniem doradcy podatkowego

Ulgi na innowacje potrzebują niewielkich zmian, doprecyzowania i trochę czasu

Z drugiej edycji naszego raportu płyną bardzo interesujące wnioski. Jeśli chodzi o znane już ulgi IP Box i B+R, to widać pewne wyhamowanie we wzroście korzystających podatników (w przypadku PIT jest to wręcz spadek). Oczywiście wszystko ma swoje przyczyny. Wielu podatników PIT wybrało opodatkowanie w formie ryczału, który pozbawia prawa do stosowania ulg na innowacje i w mojej ocenie właśnie to przyczyniło się do mniejszej liczby korzystających z przedmiotowych rozwiązań. Jeśli chodzi natomiast o podatników CIT, mniejszy przyrost zainteresowanych ulgami może wynikać z wyboru formy opodatkowania estońskim CIT, co także skutkuje brakiem prawa do stosowania ulg. Mimo zmniejszającej się liczby podatników korzystających z ulg, koszty kwalifikowane wzrosły dość gwałtownie. Wszystko za sprawą zwiększenia limitu do odliczenia wynagrodzeń pracowników.

Jeśli chodzi o nowe ulgi, to niska liczba korzystających nie jest zaskoczeniem. Bardzo podobnie było w pierwszych latach funkcjonowania ulgi IP Box i B+R. Nowe ulgi po prostu potrzebują czasu, aby informacja o nich dotarła do jak najszerszego grona podatników. Wielu z nich nie jest świadomych, że może z nich skorzystać. Spotykając się na co dzień z Klientami widzę ogromny, niewykorzystany potencjał do skorzystania z ulg na innowacje. Aby zachęcić podatników do korzystania z nowych ulg, ustawodawca powinien zwiększyć limity odliczeń, bo np. w przypadku ulg na robotyzację i prototyp są one naprawdę niskie. Powinny zostać wydane objaśnienia podatkowe do wszystkich ulg, zwłaszcza do nowych, obowiązujących od 2022 r., a także uzupełnione objaśnienia podatkowe dotyczących ulgi IP Box w zakresie stosowania przepisów o cenach transferowych (podatnicy czekają na nie już ponad 4 lata!). MF powinien dać także jasne wytyczne Dyrektorowi KIS, aby ten wydawał interpretacje, które rzeczywiście będą odpowiadały na wątpliwości podatników i dawały im ochronę w zakresie stosowania ulg na innowacje. Obecnie jakość wydawanych interpretacji pozostawia wiele do życzenia.

Wprowadzenie do polskiego systemu podatkowego ulg na innowacje było dobrym krokiem ze strony ustawodawcy. Teraz potrzebują one jedynie niewielkich zmian, doprecyzowania i trochę czasu, a zapewne ich potencjał zostanie wykorzystany przez polskich przedsiębiorców w większym stopniu.

Michał Rodak
Doradca Podatkowy
Grant Thornton

Zapraszamy do kontaktu

Michał Rodak

Doradca Podatkowy, Menedżer

Departament Doradztwa

Grant Thornton

M +48 661 538 594

E michal.rodak@pl.gt.com

Kontakt dla mediów:

Jolanta Tumulec

Specjalista ds. PR i komunikacji

Relacje Biznesowe

T +48 885 887 286

E jolanta.tumulec@pl.gt.com

O nas

Grant Thornton to jedna z wiodących organizacji audytorsko-doradczych na świecie, obecna w 140 krajach i zatrudniająca ponad 62 tys. pracowników.

W Polsce działamy od 30 lat. Zespół 950 pracowników wspiera naszych klientów w obszarach takich jak audyt, doradztwo podatkowe, doradztwo prawne, doradztwo transakcyjne czy outsourcing płac i kadr oraz outsourcing księgowości.